

**Державний вищий навчальний заклад
Донбаський державний педагогічний університет
Горлівський інститут іноземних мов
Кафедра психології**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка, 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	014 Середня освіта , 053 Психологія
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література). Психологія, Середня освіта (Історія). Психологія
Форма навчання	денна
Рік навчання	I, II (перший), (другий), 2,3 семестр
Статус дисципліни	обов'язкова
Пререквізити	загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти («Педагогічна психологія»,; «Психодіагностика», «Основи психологічного консультування», «Соціальна психологія», «Практикум з психологічної допомоги»
Постреквізити	знання можуть бути використані під час практичної підготовки здобувачів
Технічне обладнання та програмне забезпечення	Moodle, DSpace Repository Мультимедійна дошка, ноутбук, проектор

Відомості про розробників, які викладають навчальну дисципліну

Викладач (-і)	<i>Борозенцева Тетяна Валеріївна</i> , кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології <i>Дейніченко Лариса Миколаївна</i> , кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Контактна інформація	+38(050)-55-80-548 +38 (050)-175-53-28
E-mail	t.borozentseva@forlan.org.ua deynichenkolora@gmail.com
Формат курсу	очний (offline) /онлайн (online) / змішане навчання (blended learning)
Консультації	консультації в день проведення лекцій/ практичних занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання також можна надсилати на адресу електронної пошти, зазначену в силабусі.

1. Опис навчальної дисципліни «Основи професійного самовдосконалення»
Предметом вивчення дисципліни «Основи професійного самовдосконалення» є складові, чинники, сутність та етапи професійного становлення практичних

психологів. Курс основ професійного самовдосконалення має велике значення у справі формування готовності майбутніх фахівців до професійного зростання як у системі вищої школи так і на шляху особистісного професійного становлення.

2. Цілі та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи професійного самовдосконалення» є формування готовності майбутніх психологів до неперервного професійного зростання для досягнення вершин особистісного та професійного розвитку.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Основи професійного самовдосконалення» є:

- розширення й поглиблення знань у сфері професійного самовдосконалення;
- вироблення необхідних умінь професійного самовиховання, самоосвіти та самоорганізації майбутніх психологів під час навчання у вищих навчальних закладах;
- стимулювання до особистісного та професійного самовдосконалення;
- створення здобувачами індивідуальної стратегії професійного самовдосконалення та зростання.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі ступеня вищої освіти «магістр» повинні:

знати:

- теоретичні основи основних складових професійного самовдосконалення,
- сутність базових категорій дисципліни;
- методи і прийоми професійного зростання;

вміти:

- застосовувати методи та прийоми самовиховання;
- розрізняти та використовувати техніки самоосвіти та самоорганізації під час навчання у вищих навчальних закладах;
- виявляти кризи професійного становлення та вміло їх долати;
- використовувати метод супервізії для професійного вдосконалення;
- формувати власних професійний імідж;

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти **компетентностей і програмних результатів** навчання відповідно до освітньої програми, а саме:

інтегральна компетентність:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання і проблеми в галузі середньої освіти та психології, що передбачає застосування концептуальних знань на межі галузей, здійснення інновацій та/або проведення досліджень і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог;

загальні компетентності:

- здатність виявляти професійні проблеми, знаходити рішення і брати відповідальність за їх реалізацію.
- здатність до міжособистісної взаємодії, ефективної комунікативної діяльності, роботи в команді та автономно.
- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання в практичних ситуаціях, здатність до адаптації та дії в новій

ситуації, здатність застосовувати м'які навички (soft skills) у професійній діяльності.

спеціальні компетентності:

- здатність самостійно опановувати нові знання за спеціальністю, оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;
- здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності;

програмні результати навчання:

- здійснювати самостійний пошук, оброблення, систематизацію, контекстуалізацію та інтерпретацію загальнонаукової інформації та професійно важливих знань із різних джерел;
- оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;
- знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії в професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня, спираючись на загальнолюдські цінності та норми закону.

4. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Бондар В. Критичне мислення в психології та педагогіці: сутність, розвиток, формування: посібник. Київ: Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2015. 107 с.
2. Борозенцева Т.В., Грицук О.В., Муратова О.В. Стрес-менеджмент: практичні технології : навчально-методичний посібник. Краматорськ : Тираж – 51, 2021. 128 с.
3. Литвин А., Руденко Л. Напрями модернізації професійної підготовки майбутніх психологів. *Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи* : зб. наук. праць / [гол. ред. Ю. І. Колісник-Гуменюк]. Київ–Львів–Бережани–Гомель, 2021. Вип. 8. С. 18–23.
4. Професійна підготовка практичного психолога як конкурентоспроможного фахівця: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за заг.ред. акад. НАПН України В.Бондаря, професора О.Митника. Київ: Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2015. 392 с.

Допоміжна література

5. Вінтюк Ю. Професійна підготовка майбутніх психологів: проблема та її складові. *Педагогіка і психологія професійної освіти. Серія: Дидактика, методика і технології навчання*. 2016. № 3. С. 92–102.
6. Ендеберя І., Новік І. Методологічний аналіз проблеми професійного становлення майбутніх практичних психологів. *Молодий вчений*. 2017. Вип. 10.1 (50.1). С. 69–72.
7. Каблеш В. Теоретичні основи професійної підготовки майбутніх психологів в умовах ЗВО. *Наукові праці Вищого навчального закладу «Донецький національний технічний університет»*. Серія: «Педагогіка, психологія і соціологія». 2019. № 1 (24). Режим доступу: <https://pedagogy.donntu.edu.ua/1-24-2019/kablash-v-v-teoretychni-osnovy-profesijnoi-pidhotovky-majbutnikh-psykholohiv-v-umovakh-zvo/>
8. Кошелева Н.Г. Технологічний підхід до формування професійної готовності майбутніх педагогів. *Проблеми та інновації в природничо-математичній,*

- технологічній і професійній освіті: збірник матеріалів XIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Кропивницький, 13-28 червня 2022 р. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. С. 125-127.*
9. Новік Л. Психологічні складові іміджу психолога. *Психологія: реальність і перспективи*. 2015. Вип. 4. С. 173–176.
  10. Савчук З. Психологічні особливості професійної ідентичності майбутнього психолога в аспекті його професіоналізації. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 5. С. 175–184.
  11. American Psychological Association, Coalition for Psychology in Schools and Education. (2015). Top 20 principles from psychology for preK-12 teaching and learning. Retrieved from <http://www.apa.org/ed/schools/cpse/top-twenty-principles.pdf>.
  12. Goy, O., Razumova, O., Hornarm I., Chumaieva, Y., & Hoy, N. (2022). Research of students' ideas about the actual and expected image of university corporate culture. *Amazonia Investiga*, 11 (55), 182-192. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.55.07.19>
  13. Honchar, I., Plisko, Y., Yefimov, D., Krutogorskiy, Y., Malakhova, A., Ivanchuk, V., & Stopkina, A. (2022). Social and Pedagogical Factors of Management in the Educational Space. *WISDOM*, 4(3), 48–56. URL: <https://doi.org/10.24234/wisdom.v4i3.619>
  14. Lesya Filonenko, Iryna Demchenko, Iryna Shakhina, Oleksandr Klochok, Tetiana Borozentseva, Vitalii Bieloliptsev. Developing a Values Based Attitude towards People in Adolescent Rehabilitation Centres: Neurophysiological Patterns (Розвиток ціннісного ставлення до людей у підліткових реабілітаційних центрах: нейрофізіологічні закономірності) *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience* ISSN: 2068-0473 | e-ISSN: 2067-3957 Covered in: Web of Science (WOS); 2022, Volume 13, Issue 2, pages: 76-96| <https://doi.org/10.18662/brain/13.2/333> Submitted: January 24 th, 2022| Accepted for publication: February 23rd, 2022

5. Процес навчання, інформаційний обсяг дисципліни

Навчання на курсі відбувається в форматі лекційних та практичних занять. Загальна кількість годин/кредитів: 90 год. /3 ECTS; лекційні заняття – 20 год., практичні – 26 год.; самостійна робота – 44 год.

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль № 1. «Основні складові професійного самовдосконалення»	
1.	Феномен «професійне самовдосконалення» у координатах міждисциплінарного дослідження	4
2.	Сутність та етапи професійного становлення.	4
3.	Складові та чинники професійного становлення.	4
4.	Змістовий модуль № 2. «Методи та прийоми професійного самовдосконалення»	
5.	Кризи професійного становлення та методи їх подолання.	2
6.	Професійні деструкції, вигорання – їх профілактика та подолання.	2
7.	Супервізія в системі професійного самовдосконалення психологів.	2
8.	Формування професійного іміджу майбутніх психологів.	2

Разом:	20
---------------	-----------

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кол-во годин
1.	Самовдосконалення як чинник професійного розвитку особистості	2
2.	Діагностика готовності майбутніх психологів до професійного самовдосконалення	2
3.	Особливості формування готовності майбутніх психологів до професійного самовдосконалення	2
4.	Особистісно-професійне самовиховання психолога	4
5.	Самоосвіта майбутніх психологів у процесі навчання у ВНЗ	4
6.	Техніки самовідновлення психолога в кризових умовах праці.	4
7.	Супервізія в системі професійного самовдосконалення практичного психолога	4
8.	Формування професійного іміджу майбутніх психологів у процесі професійної підготовки	4
	Разом:	26

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття самовдосконалення особистості як психолого-педагогічна проблема	2
2.	Компоненти готовності до професійного самовдосконалення майбутніх психологів	2
3.	Зв'язок самоактуалізації і творчості у процесі професійного самовдосконалення	2
4.	Сутність та структура готовності майбутніх психологів до професійного самовдосконалення	2
5.	Самоменеджмент в процесі професійного становлення	4
6.	Співвідношення між поняттями “освіта”, “самоосвіта”, “самостійна робота”	4
7.	Формування професійного іміджу майбутніх психологів у процесі професійної підготовки	4
8.	Розкрийте процес мотивації у професійному самовдосконаленні психолога	6
9.	Охарактеризуйте засоби професійного самовдосконалення психолога	6
10.	Розкрийте основні кризи професійного становлення психолога.	6
11.	Особливості проявів професійного вигорання	6
	Разом:	44

6. Політика навчальної дисципліни

Політика академічної поведінки. Внутрішня екосистема інституту будується на засадах взаємної поваги й партнерства між учасниками освітнього процесу, а також на засадах розвитку, інклюзивності, безбар'єрності, відкритості, прозорості, у якій враховані потреби й таланти кожної людини. Форми організації освітнього процесу, види навчальних занять і оцінювання результатів навчання регламентуються [Положенням про організацію освітнього процесу.](#)

Вивчення навчальної дисципліни «*Основи професійного самовдосконалення (профільний рівень)*» потребує підготовки до практичних занять. Результатом підготовки до занять повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом з теми, якій присвячено відповідне заняття.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання здобувачів вищої освіти. За об'єктивних/поважних причин навчання може відбуватись у змішаному та онлайн-форматі за попереднім погодженням. Пропущені (з поважних причин) заняття мають бути відпрацьовані. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Політика академічної доброчесності здобувачів і викладачів регламентується [Положенням про академічну доброчесність,](#) [Положенням про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти,](#) [Положенням про самостійну роботу.](#)

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійного виконання завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату. Цитування в письмових роботах допускається тільки із відповідним посиланням на авторський текст. Недопустимі підказки і списування у ході виконання лабораторних робіт, контрольних робіт.

7. Політика та критерії оцінювання

Вивчення курсу завершується складанням заліку.

Загальна оцінка з навчальної дисципліни складається із суми балів за контрольні точки (60%) та контрольні роботи змістових модулів (40%), набраних упродовж навчального семестру.

Кількість КТ – 2, коефіцієнт КТ – 0,3

Кількість КРЗМ – 1, коефіцієнт КРЗМ – 0,4

№	Вид діяльності	% від заг. оцінки	Термін виконання
1.	КТ №1: усне опитування, тестування	30	Практичне заняття № 3
2.	КТ №2: усне опитування, письмові завдання	30	Практичне заняття № 8
3.	КРЗМ: тестування, підготовка творчих завдань	40	Практичне заняття № 12
	Разом:	100	

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни «Основи професійного самовдосконалення»

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв здобувачем повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється здобувачеві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів ВНЗ, національна та ECTS:

Оцінка в балах	Оцінка за національною Шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	Залік		
90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною (мінімальною 1-2) кількістю помилок
82-89	Добре	зараховано	B	вище середнього рівня з кількома помилками
75-81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67-74	Задовільно	зараховано	D	непогано, але зі

				значною кількістю недоліків
60-66			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1-34			F	з обов'язковим повторним курсом